

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण

प्राधिकृत प्रकाशन

मंगळवार, जानेवारी ६, २००९/पौष १६, शके १९३०

स्वतंत्र संकलन म्हणून फाईल करण्यासाठी या भागाला वेगळे पृष्ठ क्रमांक दिले आहेत.

भाग चार

महाराष्ट्र विधानमंडळाचे अधिनियम व राज्यपालांनी प्रख्यापित केलेले अध्यादेश व केलेले विनियम.

अनुक्रमणिका

सन २००९ चा महाराष्ट्र अध्यादेश क्रमांक ३.—तुळजापूर विकास क्षेत्रासाठी योजना तयार करणे ; उक्त योजनेअनुसार उक्त क्षेत्रात करावयाच्या विविध विकासविषयक कामांची वेळेत अंमलबजावणी करणे आणि त्या प्रयोजनासाठी संबंधित शासकीय व निम-शासकीय अभिकरणांदरम्यान समन्वय राखणे ; त्यासाठी उक्त योजनेमध्ये अंतर्भूत असलेल्या कामांचे नकाशे व अंदाज तयार करण्यासाठी निदेश देणे ; विकासविषयक कामांचे प्रस्ताव आणि नकाशे व अंदाज यांना प्रशासकीय मान्यता देणे, संबंधित शासकीय व निम-शासकीय अभिकरणांनी या कामांसाठी मागवलेल्या निविदांना मान्यता देणे, निविदांच्या मान्यतेनंतर संबंधित अभिकरणांना शासकीय अनुदाने देणे व संबंधित शासकीय व निम-शासकीय अभिकरणांद्वारे करण्यात येणाऱ्या विकासविषयक कामांच्या अंमलबजावणीचे संनियंत्रण करणे इत्यादी कामांकरिता तुळजापूर विकास प्राधिकरणाची स्थापना करण्यासाठी आणि तत्संबंधित किंवा तदानुषंगिक बाबींसाठी तरतूद करण्याकरिता अधिनियम	पृष्ठे १७-२४
--	-----------------

दिनांक ५ जानेवारी २००९ रोजी माननीय राज्यपालांनी संमती दिलेला महाराष्ट्र राज्य विधानमंडळाचा पुढील अधिनियम माहितीसाठी, याद्वारे प्रसिद्ध करण्यात येत आहे.

ह. बा. पटेल,
सचिव,
महाराष्ट्र शासन,
विधी व न्याय विभाग.

सन २००९ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ३

(माननीय राज्यपालांची संमती मिळाल्यानंतर " महाराष्ट्र शासन राजपत्रात " दिनांक ६ जानेवारी २००९ रोजी प्रथम प्रसिद्ध केलेला अधिनियम.)

तुळजापूर विकास क्षेत्रासाठी योजना तयार करणे ; उक्त योजनेअनुसार उक्त क्षेत्रात करावयाच्या विविध विकासविषयक कामांची वेळेत अंमलबजावणी करणे आणि त्या प्रयोजनासाठी संबंधित

शासकीय व निम-शासकीय अभिकरणांदरम्यान समन्वय राखणे ; त्यासाठी उक्त योजनेमध्ये अंतर्भूत असलेल्या कामांचे नकाशे व अंदाज तयार करण्यासाठी निदेश देणे ; विकासविषयक कामांचे प्रस्ताव आणि नकाशे व अंदाज यांना प्रशासकीय मान्यता देणे, संबंधित शासकीय व निम-शासकीय अभिकरणांनी या कामांसाठी मागवलेल्या निविदांना मान्यता देणे, निविदांच्या मान्यतेनंतर संबंधित अभिकरणांना शासकीय अनुदाने देणे व संबंधित शासकीय व निम-शासकीय अभिकरणांद्वारे करण्यात येणाऱ्या विकासविषयक कामांच्या अंमलबजावणीचे सनियंत्रण करणे इत्यादी कामांकरिता तुळजापूर विकास प्राधिकरणाची स्थापना करण्यासाठी आणि तत्संबंधित किंवा तदानुषंगिक बाबींसाठी तरतूद करण्याकरिता अधिनियम.

ज्याअर्थी, उस्मानाबाद जिल्ह्यातील तुळजाभवानी मंदिर हे भाविकांचे एक महत्त्वाचे तीर्थक्षेत्र आहे ; आणि **ज्याअर्थी**, या मंदिरात तसेच आसपासच्या परिसरातील इतर मंदिरांत भाविक मोठ्या संख्येने देवदर्शनासाठी येतात ;

आणि ज्याअर्थी, अशा मोठ्या संख्येने येणाऱ्या भाविकांसाठी मूलभूत सोयीसुविधांची तरतूद करण्याची आवश्यकता आहे आणि अशा मोठ्या प्रमाणात येणाऱ्या लोकांच्या दृष्टीने पर्याप्त ठरेल अशा प्रकारे सुनियोजित पद्धतीने तुळजापूर शहराचा विकास करण्याची गरज आहे ;

आणि ज्याअर्थी, तुळजापूरचा सुनियोजित विकास करण्याची सुनिश्चिती करण्याच्या दृष्टीने विविध विभागांशी व अभिकरणांशी संबंधित अशा बहुसंख्य कामांची अंमलबजावणी करण्याची आवश्यकता आहे ;

आणि ज्याअर्थी, तुळजापूर नगरपरिषद क्षेत्राच्या व त्याच्या आसपासच्या परिसराच्या विकासाचे काम करणाऱ्या विविध अभिकरणांद्वारे अशा विविध विकासविषयक कामांची सुनियोजित रीतीने व उत्तम समन्वय साधून अंमलबजावणी करण्यासाठी विशेष विकास प्राधिकरण स्थापन करणे इष्ट आहे ; **त्याअर्थी**, भारतीय गणराज्याच्या एकोणसाठव्या वर्षी, याद्वारे, पुढील अधिनियम करण्यात येत आहे :—

प्रकरण एक

प्रारंभिक

संक्षिप्त नाव व व्याप्ती.

१. (१) या अधिनियमास, तुळजापूर विकास प्राधिकरण अधिनियम, २००८ असे म्हणावे.

(२) तो, तुळजापूर नगरपरिषद क्षेत्र आणि तुळजापूर नगरपरिषदेच्या हद्दीपासून पाच किलोमीटरपर्यंतचे आसपासचे क्षेत्र यांस लागू असेल.

व्याख्या.

२. या अधिनियमात, संदर्भानुसार दुसरा अर्थ अपेक्षित नसेल तर,—

(१) “ सोयीसुविधा ” यामध्ये मार्ग, रस्ता, पूल, दळणवळणाची इतर कोणतीही साधने, खुली जागा, उद्यान, मनोरंजन मैदान, क्रीडांगण, बाग, बाजार आणि साफसफाई, वाहनतळाची जागा, पाणीपुरवठा व वीज यांचा पुरवठा, रस्त्यावरील दिवे, जलनिस्सारण, मलनिस्सारण, शैक्षणिक व आरोग्यविषयक सुविधा, कोणतीही कल्याणकारी उपाययोजना आणि कोणतीही उपयोगिता, किंवा सेवा आणि राज्य शासनास विकास प्राधिकरणाशी विचारविनिमय करून, राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे, सोयीसुविधा म्हणून वेळोवेळी विनिर्दिष्ट करता येईल अशा कोणत्याही सोयीसुविधा या गोष्टी अंतर्भूत आहेत ;

(२) “अध्यक्ष” याचा अर्थ, तुळजापूर विकास प्राधिकरणाचा अध्यक्ष, असा आहे ;

(३) “सक्षम प्राधिकरण” यामध्ये, शासकीय व निम-शासकीय अभिकरणाचा जो अधिकारी त्याच्यासमोर सादर केलेल्या प्रस्तावांना त्याच्या कर्तव्याचा एक भाग म्हणून मंजुरी देण्यासाठी सक्षम आहे त्या अधिकाऱ्याचा समावेश होतो ;

(४) “विकास” याचा, त्याच्या व्याकरणिक फेरफारांसह अर्थ, कोणत्याही जमिनीतील किंवा जमिनीवरील किंवा जमिनीखालील (यात नदी, सरोवर यांखालील किंवा इतर कोणत्याही पाण्याखालील जमिनीचा समावेश होतो) बांधकामे, अभियांत्रिकी कामे, खानकामे किंवा इतर कामे पार पाडणे अथवा कोणत्याही बांधकामामध्ये किंवा जमिनीमध्ये कोणतेही महत्त्वपूर्ण बदल करणे, असा आहे आणि त्यात, कोणत्याही जमिनीच्या विकासाचा, पुनर्विकासाचा तसेच आराखड्याचा व उप-विभागाचा आणि तसेच सोयीसुविधांच्या तरतुदीचा समावेश होतो आणि “विकास करणे” या संज्ञेचा अन्वयार्थ तदनुसार लावण्यात येईल ;

(५) “विकास प्राधिकरण” याचा अर्थ, कलम ३ अन्वये स्थापन करण्यात आलेले तुळजापूर विकास प्राधिकरण, असा आहे ;

१९६६ चा
मह. ३७.

(६) “विकास योजना” याचा अर्थ, तुळजापूर नगरपरिषदेच्या नगर हद्दीपासून पाच किलोमीटर पर्यंतच्या आसपासच्या क्षेत्रासाठी, महाराष्ट्र प्रादेशिक नियोजन व नगररचना अधिनियम, १९६६ याच्या तरतुदीअन्वये तयार केलेली योजना, असा आहे ;

(७) “शासकीय अभिकरण” याचा अर्थ, महाराष्ट्र शासनाचा कोणताही विभाग किंवा कार्यालय, असा आहे ;

(८) “विहित” याचा अर्थ, या अधिनियमान्वये केलेल्या नियमांद्वारे विहित केलेले, असा आहे ;

(९) “विनियम” याचा अर्थ, या अधिनियमान्वये केलेले विनियम, असा आहे ;

(१०) “निम-शासकीय अभिकरण” याचा अर्थ, राज्य शासनाने निर्माण केलेली कोणतीही वैधानिक किंवा अवैधानिक संघटना, निगम, प्राधिकरण, मंडळ किंवा शासकीय कंपनी, असा आहे ;

१९५० चा
मुंबई २९.

(११) “तुळजा भवानी मंदिर विश्वस्तव्यवस्था” याचा अर्थ, तुळजापूर येथील तुळजाभवानी देवीच्या मंदिराचा कारभार चालवण्यासाठी मुंबई सार्वजनिक विश्वस्तव्यवस्था अधिनियम, १९५० अन्वये नोंदणी केलेली विश्वस्तव्यवस्था, असा आहे ;

(१२) “तुळजापूर विकास क्षेत्र” याचा अर्थ, तुळजापूर नगरपरिषद क्षेत्र, असा आहे आणि त्यात त्या क्षेत्राच्या आसपासच्या पाच किलोमीटरपर्यंतच्या परिसराचा समावेश होतो ;

(१३) “तुळजापूर विकास बृहत योजना” याचा अर्थ, या अधिनियमाच्या प्रयोजनासाठी राज्य शासनाने मंजूर केलेल्या तुळजापूर विकास क्षेत्राच्या विकासासाठीची योजना, असा आहे ;

(१४) “तुळजापूर विकास बृहत योजना क्षेत्र” याचा अर्थ, तुळजापूर नगरपरिषद क्षेत्र आणि तुळजापूर नगरपरिषदेचा नगर हद्दीपासून पाच किलोमीटरपर्यंतचे तिचे आसपासचे क्षेत्र, असा आहे.

प्रकरण दोन

विकास प्राधिकरणाची स्थापना

३. (१) राज्य शासनास, या अधिनियमाची उद्दिष्टे व प्रयोजने साध्य करण्यासाठी, **राजपत्रातील** अधिसूचनेद्वारे, “तुळजापूर विकास प्राधिकरण” या नावाने संबोधल्या जाणाऱ्या एका विकास प्राधिकरणाची स्थापना करता येईल.

विकास
प्राधिकरणाची
स्थापना व गठन
करणे.

(२) पोट-कलम (१) अन्वये स्थापन केलेले विकास प्राधिकरण हे अखंड परंपरा असणारा आणि एक सामाईक मुद्रा असणारा एक निगम निकाय असेल आणि निगम निकाय म्हणून असलेल्या त्याच्या नावाने त्याला किंवा त्याच्यावर दावा दाखल करता येईल. तसेच, जंगम व स्थावर अशा दोन्ही प्रकारच्या मालमत्तेबाबत करार करण्याचा, ती संपादन करण्याचा, ती धारण करण्याचा आणि तिची विल्हेवाट करण्याचा आणि या अधिनियमाच्या प्रयोजनांसाठी आवश्यक असतील अशा सर्व गोष्टी करण्याचा त्याला अधिकार असेल.

(३) या विकास प्राधिकरणाचे मुख्यालय उस्मानाबाद येथे असेल आणि सर्वसाधारणपणे त्याच्या बैठका उस्मानाबाद येथे होतील. परंतु विकास प्राधिकरणाची निकड लक्षात घेऊन राज्यात इतरत्रदेखील कोणत्याही ठिकाणी त्याला बैठक घेता येईल.

विकास
प्राधिकरणाची
रचना.

४. विकास प्राधिकरणामध्ये पुढील सदस्यांचा अंतर्भाव असेल :-

(१) जिल्हाधिकारी, उस्मानाबाद जिल्हा	..	..	पदसिद्ध अध्यक्ष.
(२) तुळजापूर विधानसभा मतदारसंघातून निवडून आलेला विधानसभा			सदस्य.
			सदस्य.
(३) तुळजापूर नगरपरिषदेचा अध्यक्ष.	..	..	सदस्य.
(४) राज्य शासनाने नामनिर्देशित करावयाच्या दोन नामांकित व्यक्ती.	..	..	सदस्य.
(५) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, उस्मानाबाद.	..	..	सदस्य.
(६) पोलीस अधीक्षक, उस्मानाबाद.	..	..	सदस्य.
(७) अधीक्षक-अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, उस्मानाबाद.	..	..	सदस्य.
(८) अधीक्षक-अभियंता, महाराष्ट्र राज्य वीज वितरण कंपनी मर्यादित, उस्मानाबाद.			सदस्य.
(९) जिल्हा शल्यचिकित्सक, उस्मानाबाद.	..	..	सदस्य.
(१०) कार्यकारी अभियंता, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण, उस्मानाबाद.	..	..	सदस्य.
(११) नगररचनाकार, उस्मानाबाद.	..	..	सदस्य.
(१२) जिल्हा प्रकल्प अधिकारी (नगर विकास), जिल्हाधिकारी कार्यालय, उस्मानाबाद.			सदस्य.
(१३) मुख्याधिकारी, तुळजापूर नगरपरिषद.	..	..	सदस्य.
(१४) जिल्हा नियोजन अधिकारी, उस्मानाबाद.	..	..	सदस्य-सचिव.

विकास
प्राधिकरणाचे
कामकाज.

५. (१) विकास प्राधिकरण, आपल्या बैठकीचे कामकाज चालविण्याच्या बाबतीत (अशा बैठकीच्या गणपूर्तीसह) विहित करण्यात येईल अशा कार्यपद्धतीविषयक नियमांचे पालन करील.

(२) विकास प्राधिकरणाचा अध्यक्ष हा, विकास प्राधिकरणाच्या बैठकीचा अध्यक्ष असेल आणि जर कोणत्याही कारणास्तव अध्यक्ष, बैठकीस उपस्थित राहू शकणार नसेल तर, बैठकीस, उपस्थित असलेल्या सदस्यांनी आपल्यामधून निवडलेला विकास प्राधिकरणाचा इतर कोणताही सदस्य अशा बैठकीचे अध्यक्षस्थान स्वीकारील.

(३) पोट-कलम (१) अन्वये केलेल्या नियमांमध्ये अन्यथा तरतूद केली असेल त्याव्यतिरिक्त, विकास प्राधिकरणाच्या कोणत्याही बैठकीमध्ये मांडलेल्या सर्व प्रश्नांवर उपस्थित असणाऱ्या व मतदान करणाऱ्या सदस्यांच्या बहुमताने निर्णय घेण्यात येईल आणि समसमान मते पडल्यास अध्यक्ष, किंवा त्यांच्या अनुपस्थितीत अध्यक्षस्थान स्वीकारणारी व्यक्ती, दुसरे किंवा निर्णायक मत देईल.

(४) बरोबरीच्या सर्व सदस्यांमध्ये अध्यक्षाचा प्रथम क्रमांक असेल आणि त्यास विकास प्राधिकरणाचे कामकाज चालन आणि प्रशासकीय बाबी यांचे सर्वसाधारण अधीक्षण व निदेशन करण्याचा अधिकार असेल आणि तो, विकास प्राधिकरण त्याला नेमून देईल त्याप्रमाणे, विकास प्राधिकरणाच्या इतर अधिकारांचा वापर करील व कार्ये पार पाडील.

६. विकास प्राधिकरणाची कोणतीही कृती किंवा कार्यपद्धती ही, केवळ,—

(क) विकास प्राधिकरणामध्ये कोणतेही पद रिक्त आहे किंवा विकास प्राधिकरणाच्या रचनेत कोणताही दोष आहे यामुळे ; किंवा

(ख) विकास प्राधिकरणाचा अध्यक्ष किंवा सदस्य म्हणून काम करणाऱ्या व्यक्तीच्या नेमणुकीमध्ये कोणताही दोष आहे यामुळे ; किंवा

(ग) विकास प्राधिकरणाच्या कामकाजात कोणतीही अनियमितता आहे, तथापि, ती जर प्रकरणाच्या योग्यायोग्यतेस बाधा पोहचवत नसेल तर अशा अनियमिततेमुळे,

अवैध असणार नाही :

परंतु, कामकाजातील कोणतीही अनियमितता प्रकरणाच्या योग्यायोग्यतेस बाधा पोहचवते आहे किंवा नाही असा जर कोणताही प्रश्न उद्भवला तर, ते प्रकरण राज्य शासनाकडे पाठवण्यात येईल आणि त्यावरील त्यांचा निर्णय अंतिम असेल.

प्रकरण तीन

विकास प्राधिकरणाची कर्तव्ये, कार्ये आणि अधिकार

७. (१) या अधिनियमाच्या तरतुदींना आणि त्या त्यावेळी अंमलात असलेल्या अन्य कोणत्याही कायद्याला अधीन राहून, तुळजापूर विकास बृहत योजना क्षेत्राचा विकास करण्याकरिता एक बृहत योजना तयार करणे, त्याकरिता राज्य शासनाची मान्यता मिळविणे, तुळजापूर विकास बृहत योजनेमध्ये मान्यता मिळालेल्या विकास कामांची सुव्यवस्थित अंमलबजावणी करण्यासाठी त्यांचे विनियमन करणे, त्यांना चालना देणे व त्याची सुनिश्चिती करणे हे विकास प्राधिकरणाचे कर्तव्य असेल.

(२) पोट-कलम (१) मध्ये अंतर्भूत असलेल्या तरतुदींच्या सर्वसाधारणतेस बाध न आणता, विकास प्राधिकरणाची कर्तव्ये, कार्ये आणि अधिकार यांमध्ये पुढील गोष्टींचा समावेश असेल,—

(क) तुळजापूर विकास बृहत योजना क्षेत्राच्या विकासाकरिता एक बृहत योजना तयार करणे ;

(ख) विकास योजना तयार करणे ; आणि त्यासाठी राज्य शासनाची मान्यता मिळविणे ;

(ग) तुळजापूर विकास बृहत योजनेमध्ये उद्दिष्ट ठेवलेल्या विविध विकासविषयक कामांचे तपशिलवार आराखडे, नकाशे व अंदाज तयार करण्याकरिता आणि त्यांची अंमलबजावणी करण्याकरिता संबंधित शासकीय व निम-शासकीय अभिकरणांची नियुक्ती करणे, त्यांच्या जबाबदाऱ्या विनिर्दिष्ट व निश्चित करणे ;

(घ) शासकीय व निम-शासकीय अभिकरणांनी त्यास सादर केलेल्या प्रस्तावांना प्रशासकीय मान्यता देणे ;

(ङ) मान्यता मिळालेल्या प्रकल्पाच्या कामांकरिता संबंधित शासकीय व निम-शासकीय अभिकरणांमार्फत निविदा मागविणे आणि त्यांना मान्यता देणे ;

(च) राज्य शासनाकडून प्राप्त झालेल्या अनुदानांचे, निविदा मान्य झाल्यानंतर, संबंधित शासकीय व निम-शासकीय अभिकरणांना वाटप करणे ;

(छ) विकसित झालेली कामे, बांधकामे, उपयुक्त सेवा, इत्यादी पूर्ण झाल्यानंतर, तुळजापूर नगरपरिषद, पोलीस विभाग, तुळजाभवानी मंदिर विश्वस्तव्यवस्था, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, महाराष्ट्र राज्य वीज वितरण कंपनी यांसारख्या आणि त्यांच्यासारख्या इतर संबंधित अभिकरणांकडे हस्तांतरित करणे ;

(ज) तुळजाभवानी मंदिर विश्वस्तव्यवस्था आणि इतर अभिकरणे तुळजाभवानी मंदिरातील मुख्य वार्षिक यात्रेच्या प्रसंगी करावयाच्या व्यवस्था योग्यरीत्या करत असल्याबाबत खातरजमा करणे आणि त्यांचे सनियंत्रण करणे ;

रिक्त पद,
इत्यादी,
कारणांमुळे
विकास
प्राधिकरणाची
कार्यपद्धती
विधिअग्राह्य न
ठरणे.

विकास
प्राधिकरणाची
कर्तव्ये, कार्ये
आणि
अधिकार.

(झ) तुळजापूर विकास बृहत योजनेखालील कामाची आखणी करणे, त्यास मंजूरी देणे, त्याची अंमलबजावणी करणे किंवा त्याचे संनियंत्रण करणे यांकरिता, विकास प्राधिकरणाचे कार्यालयीन काम किंवा अन्य कोणतेही काम पार पाडण्यासाठी, अंशकालिक किंवा पूर्णकालिक तत्त्वावर कोणत्याही शासकीय वा निम-शासकीय अभिकरणांच्या कोणत्याही अधिकाऱ्याच्या वा कर्मचाऱ्याच्या सेवा उपलब्ध करून देण्याची मागणी करणे :

परंतु, एकूण एका महिन्यापेक्षा अधिक कालावधीकरिता पूर्ण कालिक तत्त्वावर कोणत्याही अधिकाऱ्याची किंवा कर्मचाऱ्याची सेवा आवश्यक असेल अशा बाबतीत, विकास प्राधिकरण, राज्य शासनाची पूर्वपरवानगी घेईल ;

(ज) कोणत्याही शासकीय किंवा निम-शासकीय अभिकरणाकडे तुळजापूर विकास बृहत योजनेची किंवा तिच्या भागाची अंमलबजावणी करण्याची जबाबदारी सोपवणे :

परंतु, अशा प्रकारे जबाबदारी सोपवलेल्या संबंधित शासकीय किंवा निम-शासकीय अभिकरणाने ती जबाबदारी त्यांच्या कार्यालयीन कर्तव्याचा भाग समजून पार पाडणे हे त्याचे कर्तव्ये असेल :

परंतु, आणखी असे की, तुळजापूर नगरपरिषद क्षेत्र व तिचे पाच किलोमीटरपर्यंतचे परिधीय क्षेत्र यामध्ये अशी कोणतीही जबाबदारी पार पाडण्यासाठी संबंधित शासकीय किंवा निम-शासकीय अभिकरणाकडून कोणतेही शुल्क आकारले जाणार नाही.

(३) महाराष्ट्र प्रादेशिक नियोजन व नगररचना अधिनियम, १९६६ याच्या कलम ४० च्या पोट-कलम १९६६ चा महा. ३७. (१ख) च्या अर्थांतर्गत, विकास प्राधिकरण हे एक प्राधिकरण असेल आणि तदनुसार, राज्य शासनाने या विकास प्राधिकरणाला तुळजापूर विकास क्षेत्रासाठीचे विशेष नियोजन प्राधिकरण म्हणून घोषित करणे हे कायदेशीर असेल.

प्रकरण चार

अर्थसंकल्प, लेखे आणि लेखापरीक्षा

अर्थसंकल्प,
लेखे व
लेखापरीक्षा.

८. (१) विकास प्राधिकरण, आपला आगामी वर्षाचा अर्थसंकल्प तयार करील व तो, विहित करण्यात येईल अशा नमुन्यात आणि अशा दिनांकापर्यंत, राज्य शासनाला सादर करील.

(२) राज्य शासन, तुळजापूर विकास बृहत योजनेअंतर्गत मंजूर केलेल्या कामाकरिता विकास प्राधिकरणाला यथोचित विनियोजन करून आवश्यक ती अनुदाने देईल.

(३) विकास प्राधिकरण, उस्मानाबाद येथील शासकीय कोषागारामध्ये स्वीय खातेवही खाते उघडेल, विकास प्राधिकरणाचा अध्यक्ष व सदस्य-सचिव यांच्या नावाने संयुक्तपणे ते खाते चालविण्यात येईल.

(४) या अधिनियमाखालील विकास कामांकरिता खर्च करणे व अनुदानांचा वापर करणे याबाबतची कार्यपद्धती, राज्यशासनाच्या संबंधित वित्तीय नियमावली प्रमाणे असेल, आणि अशा कामांचा योग्य अभिलेख ठेवणे, या प्रयोजनासाठी राज्य शासन विनिर्दिष्ट करील अशा ठराविक कालांतरांनी विकास प्राधिकरणाला उप योजन प्रमाणपत्र सादर करणे, जेव्हा जेव्हा आवश्यक असेल तेव्हा तेव्हा लेखापरीक्षणांकरिता अभिलेख उपलब्ध करून देणे, ही संबंधित शासकीय व निम-शासकीय अभिकरणाची जबाबदारी असेल.

(५) या अधिनियमाच्या तरतुदींअन्वये करण्यात आलेल्या खर्चाच्या संबंधातील विकास प्राधिकरणाच्या आणि शासकीय व निम-शासकीय अभिकरणांच्या लेखांचे स्थानिक निधी लेखा परीक्षा किंवा महालेखापाल यांच्या लेखापरीक्षकांकडून लेखापरीक्षण करण्यात येईल.

९. विकास प्राधिकरण, दरवर्षी एकदा, विहित करण्यात येईल अशा नमुन्यामध्ये व वेळेत, त्यांच्या मागील वर्षातील कामाचा गोषवारा देणारा (कामाची संक्षिप्त माहिती देणारा) वार्षिक अहवाल तयार करील आणि अशा अहवालाची एक प्रत राज्य शासनाला पाठवील. विकास प्राधिकरणाचा वार्षिक अहवाल.
१०. विकास प्राधिकरण, राज्य शासन आदेशाद्वारे त्याच्या कार्यासंबंधी जी माहिती मागवील ती माहिती राज्य शासनाला देईल. माहिती मागविण्याचा अधिकार.

प्रकरण पाच

संकीर्ण

११. (१) राज्य शासनास, या अधिनियमाची प्रयोजने पार पाडण्यासाठी, राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे नियम करता येतील. नियम करण्याचा अधिकार.

(२) नियम प्रथमच केले असतील तेवढे खेरीज करून एरव्ही, या अधिनियमाखाली केलेले सर्व नियम पूर्व प्रसिद्धीच्या शर्तीच्या अधीन असतील.

(३) या अधिनियमान्वये करण्यात आलेला प्रत्येक नियम, तो तयार करण्यात आल्यानंतर शक्य तितक्या लवकर राज्य विधानमंडळाचे अधिवेशन चालू असताना, एकाच अधिवेशनात किंवा लागोपाठच्या दोन किंवा अधिक अधिवेशनात मिळून, एकूण तीस दिवसांची होईल इतक्या मुदतीकरिता राज्य विधानमंडळाच्या प्रत्येक सभागृहापुढे ठेवण्यात येईल आणि ज्या अधिवेशनात तो अशा रीतीने ठेवण्यात आला असेल ते अधिवेशन किंवा त्याच्या लगतनंतरचे अधिवेशन समाप्त होण्यापूर्वी त्या नियमात कोणताही फेरबदल करण्याबाबत दोन्ही सभागृहांचे एकमत झाले किंवा नियम करू नये म्हणून दोन्ही सभागृहांचे एकमत झाले आणि त्यांनी तशा आशयाचा निर्णय राजपत्रात अधिसूचित केला तर, असा निर्णय राजपत्रात प्रसिद्ध केल्याच्या दिनांकापासून अशा फेरबदल केलेल्या स्वरूपात तो नियम अंमलात येईल किंवा, यथास्थिति, अंमलात येणार नाही ; तथापि, असे कोणतेही फेरबदल किंवा विलोपन यामुळे त्या नियमान्वये पूर्वी केलेल्या किंवा करण्याचे वर्जिलेल्या कोणत्याही गोष्टीच्या वैधतेस बाध येणार नाही.

१२. विकास प्राधिकरणास, राज्य शासनाच्या पूर्व मान्यतेच्या अधीन राहून, राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे, विकास प्राधिकरणाच्या मते, या अधिनियमाखालील त्याच्या अधिकारांचा वापर करण्यासाठी आणि त्याची कार्ये पार पाडण्यासाठी ज्यांसाठी तरतूद करणे आवश्यक आहे, अशा सर्व किंवा कोणत्याही बाबींसाठी, या अधिनियमाशी आणि त्याखाली करण्यात आलेल्या नियमांशी सुसंगत असे विनियम करता येतील. विनियम करण्याचा अधिकार.

१३. (१) विकास प्राधिकरणाला, आपली कार्ये पार पाडीत असताना, लोकहित अंतर्भूत असलेल्या धोरणात्मक बाबींसंबंधात राज्य शासन त्याला जे लेखी निदेश देईल त्या निदेशांद्वारे मार्गदर्शन मिळेल. निदेश देण्याचा अधिकार.

(२) पोट-कलम (१) मध्ये निर्दिष्ट केलेला कोणताही निदेश हा, लोकहित अंतर्भूत असलेल्या धोरणात्मक बाबींशी संबंधित आहे किंवा कसे असा कोणताही प्रश्न उद्भवल्यास, राज्य शासनाचा त्यावरील निर्णय हा अंतिम असेल.

विकास
प्राधिकरणाचे
विसर्जन.

१४. (१) ज्या प्रयोजनांसाठी या अधिनियमान्वये विकास प्राधिकरणाची स्थापना करण्यात आली होती ती प्रयोजने मोठ्या प्रमाणात साध्य झालेली आहेत याबाबत राज्य शासनाचे समाधान झाले असेल व त्यामुळे राज्य शासनाच्या मते, यापुढे विकास प्राधिकरण अस्तित्वात ठेवणे अनावश्यक असेल तर, राज्य शासनास, **राजपत्रातील** आदेशाद्वारे, आदेशात विनिर्दिष्ट करण्यात येईल अशा दिनांकापासून, विकास प्राधिकरण विसर्जित करण्यात येईल, असे घोषित करता येईल, आणि त्यानुसार विकास प्राधिकरण विसर्जित करण्यात येईल.

(२) पोट-कलम (१) खालील आदेशात विनिर्दिष्ट केलेल्या उक्त दिनांकापासून,—

(क) विकास प्राधिकरणाकडे निहित असतील, किंवा विकास प्राधिकरणाकडून संपादित करण्यायोग्य असतील अशा सर्व मालमत्ता, निधी आणि देणी, शासनाकडे निहित होतील, किंवा त्या सर्व, शासनाकडून संपादित करण्यायोग्य असतील ;

(ख) विकास प्राधिकरणाविरुद्ध अंमलबजावणीयोग्य असलेली सर्व दायित्वे, शासनाविरुद्ध अंमलबजावणी योग्य असतील.

(३) पोट-कलम (१) अन्वये काढण्यात आलेला प्रत्येक आदेश तो काढण्यात आल्यानंतर, शक्य तितक्या लवकर, विधानमंडळाच्या प्रत्येक सभागृहापुढे ठेवण्यात येईल.

अडचणी दूर
करण्याचा
अधिकार.

१५. (१) या अधिनियमाच्या तरतुदी अंमलात आणताना, कोणतीही अडचण उद्भवल्यास राज्य शासनाला, प्रसंगानुरूप, **राजपत्रात** आदेश प्रसिद्ध करून अशी अडचण दूर करण्यासाठी त्यास आवश्यक किंवा इष्ट वाटेल व या अधिनियमाच्या तरतुदीशी विसंगत नसेल अशी कोणतीही गोष्ट करता येईल :

परंतु, या अधिनियमाच्या प्रारंभाच्या दिनांकापासून दोन वर्षांचा कालावधी संपल्यानंतर असा कोणताही आदेश काढता येणार नाही.

(२) पोट-कलम (१) अन्वये काढण्यात आलेला प्रत्येक आदेश, तो काढण्यात आल्यानंतर, शक्य तितक्या लवकर राज्य विधानमंडळाच्या प्रत्येक सभागृहासमोर ठेवण्यात येईल.

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण

प्राधिकृत प्रकाशन

मंगळवार, जानेवारी ६, २००९/पौष १६, शके १९३०

स्वतंत्र संकलन म्हणून फाईल करण्यासाठी या भागाला वेगळे पृष्ठ क्रमांक दिले आहेत.

भाग आठ

महाराष्ट्र विधानमंडळाचे अधिनियम व राज्यपालांनी प्रख्यापित केलेले अध्यादेश व केलेले विनियम आणि विधि व न्याय विभागाकडून आलेली विधेयके (इंग्रजी अनुवाद).

In pursuance of clause (3) of article 348 of the Constitution of India, the following translation in English of the Tuljapur Development Authority Act, 2008 (Mah. III of 2009), is hereby published under the authority of the Governor.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

H. B. PATEL,
Secretary to Government,
Law and Judiciary Department.

MAHARASHTRA ACT No. III OF 2009.

[First published, after having received the assent of the Governor, in the "Maharashtra Government Gazette", on the 6th January 2009.]

An Act to provide for establishment of the Tuljapur Development Authority; for preparing plan for the Tuljapur Development Area; for ensuring timely implementation of various development works in the said area as per the said plan and for that purpose to ensure co-ordination between the concerned Government and Semi-Government agencies, giving directions for preparing plans and estimates of the works contained in the said plan, to grant administrative approval to the proposals of development works and plans and estimates, to give approval to the tenders for works invited by the concerned Government and Semi-Government agencies; to receive and release Government grants to the concerned agencies after

(१६)

approval of tenders and to monitor implementation of development works by the concerned Government and Semi-Government agencies; and for the matters connected therewith or incidental thereto.

WHEREAS the Tulja Bhawani Temple is an important place of pilgrimage in the Osmanabad District;

AND WHEREAS a large number of pilgrims visit this temple and the other temples around it;

AND WHEREAS such large number of visitors are required to be provided with basic amenities and there is need to develop the town of Tuljapur in a planned manner to cope up with such large floating population;

AND WHEREAS a number of works pertaining to different departments and agencies are required to be implemented in order to ensure planned development of Tuljapur;

AND WHEREAS it is considered expedient to establish a Special Development Authority in order to ensure planned and well-co-ordinated implementation of a variety of such development works through different agencies involved in the development of the Tuljapur Municipal Area and its peripheral area; it is hereby enacted in the Fifty-ninth Year of the Republic of India as follows:—

CHAPTER I

PRELIMINARY

Short title
and extent.

1. (1) This Act may be called the Tuljapur Development Authority Act, 2008.

(2) It extends to the area of the Tuljapur Municipal Council and the peripheral area upto five kilometers from the limits of the Tuljapur Municipal Council;

Definitions.

2. In this Act, unless the context otherwise requires,—

(1) “amenity” includes road, street, bridge, any other means of communication, open space, park, recreation ground, play-ground, garden, market and conservancy, parking lot, supply of water and electricity, street-lighting, drainage, sewerage, educational and health care facility, any welfare measure and any utility, or service and any convenience which the State Government may, in consultation with the Development Authority, from time to time, by notification in the *Official Gazette*, specify to be an amenity;

(2) “Chairperson” means the Chairperson of the Development Authority;

(3) "Competent Authority" includes an officer of the Government and Semi-Government Agency, competent to give sanctions to the proposals placed before it as a part of its duties;

(4) "development", with its grammatical variations, means the carrying out of building, engineering, mining or other operations in or over or under any land (including land under river, lake or any other water) or the making of any material change in any building or land and includes the development, re-development and layout and subdivision of any land and also the provision of amenities and "to develop" shall be construed accordingly;

(5) "Development Authority" means the Tuljapur Development Authority established under section 3;

Mah.
XXXVII
of
1966.

(6) "Development Plan" means the plan prepared under the provisions of the Maharashtra Regional and Town Planning Act, 1966 for the peripheral area upto five kilometers from the municipal limits of the Tuljapur Municipal Council;

(7) "Government Agency" means any Department or office of the Government of Maharashtra;

(8) "prescribed" means prescribed by the rules made under this Act;

(9) "regulations" means regulations made under this Act;

(10) "Semi-Government Agency" means any statutory or non-statutory organization, body, authority, Board or Government Company set-up by the State Government;

Bom.
XXIX
of
1950.

(11) "Tulja Bhawani Mandir Trust" means the Trust registered under the Bombay Public Trusts Act, 1950, for administration of the affairs of the temple of Tulja Bhawani deity at Tuljapur;

(12) "Tuljapur Development Area" means the area of the Tuljapur Municipal Council and includes an area within its periphery of five Kilometers;

(13) "Tuljapur Development Master Plan" means the plan for development of Tuljapur Development Master Plan Area sanctioned by the State Government for the purposes of this Act;

(14) "Tuljapur Development Master Plan Area" means the area of the Tuljapur Municipal Council and its peripheral area upto five kilometers from the municipal limits of the Tuljapur Municipal Council.

CHAPTER II

ESTABLISHMENT OF DEVELOPMENT AUTHORITY

Establishment
and
incorporation of
Development
Authority.

3. (1) The State Government may, by notification in the *Official Gazette*, establish the Development Authority to be called as "the Tuljapur Development Authority" for securing the objectives and purposes of this Act.

(2) The Development Authority established under sub-section (1) shall be a body corporate, having perpetual succession and a common seal and may sue or be sued in its corporate name with power to contract, acquire and hold and dispose of property, both movable and immovable; and to do all things necessary for the purposes of this Act.

(3) The Headquarters of the Development Authority shall be at Osmanabad and it may normally sit at Osmanabad, but may also hold its sitting at any other place within the State, as the exigency of the Development Authority may require.

Constitution
of
Development
Authority.

4. The Development Authority shall consist of the following, namely :--

(1) The Collector, Osmanabad District	<i>Ex Officio</i> - Chairperson.
(2) Member of the Legislative Assembly elected from the Tuljapur Legislative Assembly Constituency.	Member.
(3) The President of the Tuljapur Municipal Council.	Member.
(4) Two eminent persons to be nominated by the State Government.	Members.
(5) The Chief Executive Officer, <i>Zilla Parishad</i> , Osmanabad.	Member.
(6) The Superintendent of Police, Osmanabad.	Member.
(7) The Superintending Engineer, Public Works Department, Osmanabad.	Member.
(8) The Superintending Engineer, Maharashtra State Electricity Distribution Company Ltd., Osmanabad.	Member.
(9) The Civil Surgeon, Osmanabad	Member.

- (10) The Executive Engineer, Member.
Maharashtra Jivan Pradhikaran,
Osmanabad.
- (11) Town Planner, Osmanabad Member.
- (12) District Project Officer Member.
(Urban Development),
Office of the Collector, Osmanabad.
- (13) The Chief Officer, Tuljapur Member.
Municipal Council.
- (14) District Planning Officer, Member-
Osmanabad. Secretary.

5. (1) The Development Authority shall observe such rules of procedure in regard to transaction of its business at its meeting (including quorum at such meeting) as may be prescribed. Proceedings of Development Authority.

(2) The Chairperson shall preside over the meetings of the Development Authority and if the Chairperson, for any reason, is unable to attend the meeting, any other member of the Development Authority, chosen by the members present from amongst themselves at the meeting, shall preside over such meeting.

(3) Save as otherwise provided in the rules made under sub-section (1), all questions before any meeting of the Development Authority shall be decided by a majority of votes of the members present and voting, and in the event of an equality of votes, the Chairperson or in his absence, the person presiding, shall have a second or casting vote.

(4) The Chairperson shall be the first amongst equals and shall have the powers of general superintendence and direction in the conduct of the affairs and administrative matters of the Development Authority and shall exercise and discharge such other powers and functions of the Development Authority as may be assigned to him by the Development Authority.

6. No act or proceedings of the Development Authority shall be invalid merely by reason of,— Vacancy, etc., not to invalidate proceedings of Development Authority.

(a) any vacancy or any defect in the constitution of the Development Authority; or

(b) any defect in the appointment of a person acting as the Chairperson or a member of the Development Authority; or

(c) any irregularity in the procedure of the Development Authority not affecting the merits of the case :

Provided that, if any question arises whether any irregularity in the procedure has affected the merit of the case or not, the matter shall be referred to the State Government, whose decision thereon shall be final.

CHAPTER III

DUTIES, FUNCTIONS AND POWERS OF THE DEVELOPMENT AUTHORITY

Duties,
functions
and powers
of
Development
Authority.

7. (1) Subject to the provisions of this Act and any other law for the time being in force, it shall be the duty of the Development Authority to draw a master plan for development of the Tuljapur Development Master Plan Area, to seek approval of the State Government for the same, to regulate, promote and ensure orderly implementation of the development works approved in the Tuljapur Development Master Plan.

(2) Without prejudice to the generality of the provisions contained in sub-section (1), the duties, functions and powers of the Development Authority shall include,—

(a) to draw a master plan for development of the Tuljapur Development Master Plan Area ;

(b) to prepare Development Plan ; and to obtain approval of the State Government for the same ;

(c) to appoint, specify and fix responsibilities on the concerned Government and Semi-Government Agencies for preparation of detailed plans, maps, estimates of various development works envisaged in the Tuljapur Development Master Plan and for implementation of the same ;

(d) to give administrative approval to the proposals submitted to it by the Government and Semi-Government Agencies ;

(e) to call for tenders through the concerned Government and Semi-Government Agencies for the approved project works and to give approval to the same ;

(f) to distribute grants received from the State Government to the concerned Government and Semi-Government Agencies after approval of tenders ;

(g) to transfer the development works, structures, utilities, etc., after completion, to the concerned agency like Tuljapur Municipal Council, Police Department, Tulja Bhawani Mandir Trust, Public Works Department, Public Health Department, the Maharashtra State Electricity Distribution Company and the like ;

(h) to monitor and ensure that the arrangements of the main annual pilgrimage event at the Tulja Bhawani Temple are properly conducted by the Tulja Bhawani Mandir Trust and other agencies ;

(i) to requisition the services of any officer or employee of any Government or Semi-Government Agencies, on part or full time basis, for performing the office work or any other work of the Development Authority for preparation, sanctioning, implementation or monitoring of the works under the Tuljapur Development Master Plan :

Provided that, in case of requisition of services of any officer or employee on full time basis for a period exceeding one month in the aggregate, the Development Authority shall obtain the prior approval of the State Government ;

(j) to entrust any Government or Semi-Government Agency with the responsibility pertaining to implementation of the Tuljapur Development Master Plan or part thereof :

Provided that, it shall be the duty of the concerned Government or Semi-Government Agency so entrusted to discharge the same as part of its official duty :

Provided further that, no fees shall be charged by the concerned Government or Semi-Government Agency for performing any such responsibility.

(3) The Development Authority shall be an authority within the meaning of sub-section (1B) of section 40 of the Maharashtra Regional and Town Planning Act, 1966 and accordingly, it shall be lawful for the State Government to declare the Development Authority to be Special Planning Authority for the Area.

Mah.
XXXVII
of
1966.

CHAPTER IV

BUDGET, ACCOUNTS AND AUDIT

8. (1) The Development Authority shall prepare its budget for the ensuing financial year and shall submit the same to the State Government, by such date and in such form as may be prescribed.

Budget,
accounts
and audit.

(2) The State Government may, by due appropriation, make the requisite grants to the Development Authority for the works sanctioned under the Tuljapur Development Master Plan.

(3) The Development Authority shall open a Personal Ledger Account (PLA) in the Government Treasury at Osmanabad, which shall be operated under the joint names of the Chairperson and the Member-Secretary of the Development Authority.

(4) The procedure for incurring expenditure and utilisation of grants for the development works under this Act shall be as per the relevant financial rules of the State Government, and it shall be the responsibility of the concerned Government and Semi-Government Agencies to maintain proper record of each of such works, to submit utilisation certificate to the Development Authority periodically, as the State Government may specify for the purpose, and to make available records for audit, as and when necessary.

(5) Accounts of the Development Authority and of the Government and Semi-Government Agencies in respect of the expenditure incurred under the provisions of this Act shall be audited by the auditors of the Local Fund Audit or the Accountant General.

Annual
Report of
Development
Authority.

9. The Development Authority shall prepare once every year in such form and at such time, as may be prescribed, an annual report, giving a summary of its activities during the previous year and copy of such report shall be forwarded to the State Government.

Power to
call for
information.

10. The Development Authority shall furnish to the State Government such information relating to its activities, as the State Government may, by order, require.

CHAPTER V

MISCELLANEOUS

Power to
make rules.

11. (1) The State Government may, by notification in the *Official Gazette*, make rules to carry out the purposes of this Act.

(2) Except when the rules are made for the first time, all rules made under this Act shall be subject to the condition of previous publication.

(3) Every rule made under this Act shall be laid, as soon as may be, after it is made, before each House of the State Legislature, while it is in session for a total period of thirty days, which may be comprised in one session or in two or more successive sessions, and if, before the expiry of the session in which it is so laid or the session immediately following, both Houses agree in making any modification in the rule or both Houses agree that the rule should not be made, and notify their decision to that effect in the *Official Gazette*, the rule shall, from the date of publication of such decision in the *Official Gazette*, have effect only in such modified form or be of no effect, as the case may be; so, however, that any such modification or annulment shall be without prejudice to the validity of anything previously done or omitted to be done under that rule.

Power to
make
regulations.

12. The Development Authority may, subject to the previous approval of the State Government, by notification in the *Official Gazette*, make regulations consistent with this Act and the rules

made thereunder, for all or any of the matters for which provision is, in the opinion of the Development Authority, necessary for the exercise of its powers and the discharge of its functions under this Act.

13. (1) In discharge of its functions, the Development Authority shall be guided by such directions in the matters of policy involving public interest as the State Government may give to it in writing.

Power to issue directions.

(2) If any question arises as to whether any such direction referred to sub-section (1) relates to a matter of policy involving public interest, the decision of the Government thereon shall be final.

14. (1) Where the State Government is satisfied that the purposes for which the Development Authority was established under this Act have been substantially achieved so as to render the continued existence of the Development Authority, in the opinion of the State Government is unnecessary, the Government may, by order in the *Official Gazette*, declare that the Development Authority shall be dissolved with effect from such date as may be specified in the order and the Development Authority shall be dissolved accordingly.

Dissolution of Development Authority.

(2) With effect from the said date specified in the order under sub-section (1),—

(a) all properties, funds and dues which are vested in the Development Authority, or realisable by the Development Authority shall vest in, or be realisable by, the Government ;

(b) all liabilities enforceable against the Development Authority shall be enforceable against the Government.

(3) Every order made under sub-section (1) shall be placed, as soon as may be, before each House of the State Legislature.

15. (1) If any difficulty arises in giving effect to the provisions of this Act, the State Government may, as occasion arises, by an order published in the *Official Gazette*, do anything not inconsistent with the provisions of this Act, which appears to it to be necessary or expedient for removing the difficulty :

Power to remove difficulty.

Provided that, no such order shall be made after the expiry of a period of two years from the date of commencement of this Act.

(2) Every order made under sub-section (1) shall be laid, as soon as may be, after it is made, before each House of the state Legislature.